

Antal István

Pepsi Go Home!

Nagyszerű dolog, amikor egy szörp-márka ügyintézői támogatják a fiatalok fesztiválját. Újszerű is mifelénk, hiszen a bodzaszüretlők és a szederszedő még soha nem jutottak el odáig, hogy multimediális ifjúsági dzsemborikat támogassanak. Lám, igaza lett Übü papának, táncra perdül a fináncsóke, ha kedvére való zenét játszanak.

A szigetgettó bejáratánál egy másik szörp-márka, a gyönyörű nevű Cseresznye Coke fiataljai szórták gépkocsiról trikóikat a benyomulókra, mint valaki más valakire a valamit. A humanista elveiről híres In-Kal Security emberi várták már a bejáratnál a tanácstalan csellengőt, akit – hogyha belépett – a szokott, párosával járőröző, egyenruhás rendőrök szívnek kedves látványa fogadott úton és útfélen: végtére is első a biztonság, és egyébként is, mint gyümölcs a fán...

Engem már akkor öröm járt át, idekint is, amikor a közterületi óvóerők máshol T-shirtbe bújtatott, nagymellű kiscsajait minálunk egyenruhába öltöztetett, bajszos fiókfelügyelők hada adaptálta a magyar valóságba, kedvesen, szolgálatkészen terpeszkedve a villamoson, hogy az ember ösztönösen leszállt a Márvány utcánál, hogy *magába* öntsön néhány liter bort. Persze, csupán azért, hogy örüljön az érzésnek: biztonságban van.

Valamelyik este, nyolc évvel a rendszerváltás után, hazafelé rohanok a Moszkva tér aljánál, mentshajóként remélve egy éjszakai járatot, amikor kisminkelve elém toppant a rend két nyalka őre, hogy megkérdezzék régi szokás szerint utam célját. Tán csak nem kergetik, kérdezte a biztos úr, és én mondtam neki, ha úgy lenne, még akkor sem félnék, hiszen azért vannak maguk, hogy – megvédjenek.

Sehol a villamos, és én rádöbentem: az urak azt akarták, hogy érezzem, ott vannak. Semmi sem változott. Bizalmi viszonyunk épp oly meghitt, mint rég.

Ez a meghitt érzés fogott el, és kísért végig, a ma már nevet cserélt Diáksziget minden napjának minden eseményén. Soha ennyi óvszer, ennyi véccéautomata, zuhanyzókabina és megannyi pajkos, víg

60)

65)

kedélyű biztonsági őr. A legvidámabb barakk kádárista eszménye, mintha a legbiztosabban őrzött tranzit imázsába olvadna szépen át.

Pinocchio történetében éreztem magam a Szabadság Szigetén. A szabadság és örök játék táborába terelt hősök inkarnálódását látva, kiből jó esetben, az új szüzsé szerint, ezúttal majd számár helyett bunkofonos menedzserek és ügynökök hada léphet biztos partra, a nyár végi átvedlések legutolsó menete után.

A Szigeten kívül persze, „ott, túl a rácson”, szerencsére ma már képzeletünk rácsein olyan rossz a köz biztonsága, amelyen még a tatárjárás óta talán soha nem volt. A hatalom rendjét odabent – többnyire, ha nem is mindig – elég demonstrálni muszklival és az egyenruhával, hiszen ösztönösen elrejtetik a tömegben a kóbor vad, kit megbélyegeztek színes szalagokkal, kicsapongása szertelenség, s még semmilyen mérce szerint sem bűn. Egyébként sem ő volt az a boldogtalan, aki kitalálta, hogy Woodstockot játszhat egy-egy hétig a Hajógyári szigeten, csak a lehetőséggel élt, amit felkínáltak neki. Később majd, vagy odakint, „a szokott pimaszként”, amikor és ahol éles lesz a

kés, és puha a margarin, meglepődve tapasztalja, hogy a tettek mezején ugyanazok a rendőrök és őrző-védő legények, furcsa módon, csak akkor mutatják már a korábbi határozottságot, ha ő tőle, az ő szán-déktalan provokációjától védenek vagy őriznek meg jó előre valakit. Ha kocsiját feltörik vagy ellop-ják, gyermekeket elrabolnak, maffiózók pénzváltanak a kapualjakban, vagy egymásra lövöldöznek a Belvárosban vagy a Szentendrei úton, ha levajazott pályázatok vagy a szovjet adósságrendezés fehérgalléros intézői kilopják a szemét, és ellopják nemzeti vagyonát, ha megmozdítják jogtalanul, vagy vért vesznek tőle, szintén jogtalanul, és nem tudja, hogy miért, ha éjszakai kocsmázás közben megtudja egy rendőrtől, hogy tejkvótára történnek az igazoltatások, ha rájön, hogy a Parlament egyik része a történelmi szklerózis, a másik a cinizmus által vezetett követhetetlen dolgokról beszél, ak-kor a szigetgettó túl dimenzionált, hamis biztonsága jó esetben a ködbe vész, rosszabb esetben kide-rül róla, hogy már a hatalom erejét demonstrálta az is. A közös karámba vezetés első gesztusaként, egyelőre cukrot használva csalétekként és nem a korbács kényszerét.

Persze, nem szabad elfelejteni, hogy a Szigetre érkező gyerekek háromezerhatszáz forintos, nevetéses összegért nyaralhattak egy hétig. Olyan kulturális szolgáltatásokat élvezve, és olyan mennyiségben, amelyeket nemcsak ebben az országban, de Európa középső régiójában sehol. Meghallgathatták külön fizetség nélkül Iggy Popot és Slasht, Víg Mihályt és a Csókolom együttest, és általában napjában legalább tíz koncertet. Nemcsak rockot, hanem népzene-t, jazzt és komoly zenét is. Részt vehettek legalább ennyi színházi előadáson, performance-on és etnikai minifesztiválon. Előadásokat hallgathattak Heller Ágnes-től, Bereményi Géza-tól, Vajda György Mihálytól, Grandpierre Attilától vagy Karátson Gábortól, s más rangos előadóktól olyan színvonalon és olyan közvetlen formában, hogy az felért bármelyik szabad vagy intézményes alakzatánál fogva szabad egyetemi kurzussal. Együtt lehetnek minden évben. Átbeszélgetett és átszeretkezett éjszakákon kimunkálhatnak maguknak egy olyan, széles körben érvényes, nemzedék-és magatartásformát, amely – talán – a társadalmi praxis tekintetében is megkülönböztethető generációvá avathatja az egykori diákszigeti fejeket.

Persze, azt sem lehet elfelejteni, hogy a nagy angliai beat-generáció tagjai, az ALL YOU NEED IS LOVE gyermekei rohanták le a Malvin-szigeteket,

hogy csak a közösségi emlékek átpolitizált és fanatizált hullámaival „elmosott”, ideológiai jelentőségű szigetek egyikét említsem. John Lennont is az amerikai „ős” beat-generáció egyik olyan tagja lőtte le, aki nem tudott megbékélni azzal, hogy telik az idő, és ennek következtében, változnak az emberek. Egy olyan idióta, aki az embléma és a személyiség között csak a metaforikus kapcsolat látására volt alkalmas.

A jelenlegi magyarországi populáció elveszett generációja az ötvenes évek első harmadában született társaság. Azok, akiknek a bátyjai még élből rühelltek a komcsikat, és vagy disszidáltak, vagy elmeszelték őket ötvenhatban, vagy átmentek genyába. Akik már beleszülettek a helyzettudat irányváltásába, a kádári konszolidációba. Három évenként utazhattak, lemezeik lehettek, könyveket vettek a Szent Pál Katedrálisnál Londonban, és valamelyest polgárosult a családjuk élete. Ezek az emberek már többségükben úgy játszottak egy-egy utazás előtt a disszidálás gondolatával, mint ahogy a macska játszik dobálózva evés előtt az egérrel: hadd menjen fel az adrenalin, hogy edesebb legyen a kaland, de az egész cirkusz tulajdonképpen már nem érintette a lényegét. Befelé adott egy új látásmódot, és nem kifelé, s játék közben nem vette észre egy egész generáció, hogy az egér és a macska szerepét is ő vele játszatják. Űlt a szépreményű ifjúság a történelem proscéneumpáholyában, biztosítva, hogy nem vesz részt a történelem eseményeiben, de felajzódva az örömtől, hogy közletről láthatja azokat. Az élmények elméletiek lettek. Mindenkinek megvolt Woodstock, de lemezen vagy Cseke László műsorain keresztül, vagy jó esetben, filmen. Megvoltak a filmek, a társadalmi mozgásirányok, sőt, olykor a tüntetések is, meg a legújabb szlogenek, de nem a történelem részeként, hanem abból kiemelve, egy-egy kocsmai beszélgetés anekdotájaként. (Amelyik persze szintén egy történelmi kontextusban hangzott el, csak épp egy, a felszínes élménnyel lefedett, és így meg nem élt, másikkban.) Kevesen láttak közvetlen kapcsolatot vagy átfedést a kisoroszi hippy-találkozó és Woodstock között.

A Diáksziget-jelenségben, számtalan jó lehetőségen túl, az a gusztustalan, hogy egy olyan generáció ad Woodstock-élményt a nála fiatalabbaknak, amelyeknek az soha nem volt sajátja. A vágy romantikusan dédelgetett, ám meg nem élt tárgya pedig, amikor valósággá válik a gyakorlatlan előhívók számára, kezelhetetlen és körvonalazatlan marad. Szándékuk ellenére így adták meg a pénz és a rend őreinek a retorzió sanszát.

